

7. A deviancia fogalma, a devianciával foglalkozó elméletek

A deviancia fogalma

1.) az adott társadalomban elfogadott normáktól eltérő viselkedés

2.) az egyénre, a környezete, vagy mindkettő számára káros

Mai fejlett társadalmakban: bűnözés, öngyilkosság, alkoholizmus, kábítószer-fogyasztás, lelki betegségek

Mérése

Statisztikai mutatók

- öngyilkosság
- bűnözés (nem jelenik meg az összes bűncselekmény)

Viktimológiai felvételek

- a lakosság egy reprezentatív mintáját kérdezik (bűnözés)

Becslés

- alkoholizmus
  - a.) Jellinek-képlet (májzsugorodásban elhunytak számából)
  - b.) Ledermann-módszer (egy főre jutó alkoholfogyasztás alapján)

Elméletek:

Durkheim:

- a deviancia nem az adott viselkedés lényegéből következik, hanem a társadalomban elfogadott normáktól függ
- bizonyos fokú devianciára szükség van, nélküle nem lenne haladás

Biológiai elméletek:

A devianciára való hajlam genetikailag öröklődik

Pszichológiai elméletek:

- frusztráció-agresszió elmélet: szükségletek kielégítésében való sikertelenség > agresszív viselkedés
- pszichoanalitikus elméletek: a deviancia oka a személyiségfejlődésben

Szociológiai elméletek:

Kulturális elméletek:

azokban a társadalmakban gyakoribb valamely deviáns viselkedés, amelyekben azt inkább elfogadják

Anómia elméletek:

Durkheim: gyors és nagy társadalmi változások idején a társadalmi normák meggyengülnek, a világos viselkedési szabályok hiánya megnöveli a feszültséget, ez devianciához vezethet (pl. öngyilkosság)

Merton: az anómia a társadalomban elfogadott célok és a megengedett eszközök közötti ellentmondás

Pl. cél: anyagi siker <> megengedett eszközök: tanulás, munka
bűnözés

A deviancia okai a szocializációs zavarokban

Szole anómia dimenziói:

- 1.) a vezetők közömbösek a közemberek igényei iránt
- 2.) a társadalom működése kiszámíthatatlan
- 3.) az életcélok megvalósíthatatlanok > nem fontosak
- 4.) az egyén hiábavalónak érzi magát
- 5.) nem várható segítség az embertársaktól

Aggleton, a deviancia okai:

- 1.) hátrányos társadalmi helyzet
- 2.) testi-lelki sérült személyiség
- 3.) értékzavarokkal terhes társadalom